

In den cursus 1879—80 komt hij niet meer onder de leerlingen voor. Hij heeft dus elders eindexamen gedaan.

Pater Schmitz S. J. deelt mede, dat hij op 1 Maart reeds eieren vond van *Rana fusca*.

De heer Grégoire vertelt, hoe hij heeft waargenomen, dat een haan onmiddellijk waarschuwingstonen liet hooren toen hij een valk waarnam en herhaaldelijk opsprong om den roofvogel te verjagen.

De heer Waage toont eenige eetbare vogelnestjes en vertelt, hoe deze gemaakt worden door de salanganen, hoe ze verzameld worden, vaak met levensgevaar, door inlanders. Men schijnt bepaalde erotische werkingen toe te schrijven aan deze nestjes en de prijs die voor zuivere nestjes betaald wordt, is hoog, n.l. tot één gulden per stuk. Die, welke veertjes of stof bevatten, brengen belangrijk minder op. In leegstaande woningen nestelen soms vele salanganen en de eigenaars laten deze huizen vaak aan de gevederde bewoners over, omdat de opbrengst der nesten veel meer bedraagt dan de huur, die zij voor de woning kunnen bekomen.

De heer Kengen doet ten slotte nog de volgende mededeeling over de Bijenwolf.

In een der maandverg. van het vorig jaar werden door den heer Willems eenige bijenwolven vertoond, in Eygelshoven gevangen in de afvalhoopen der mijn.

Deze bijenwolf (*Philantus triangulum*) doet zeer veel schade aan de bijenteelt en maakt het bijenhouden in zijn nabijheid onmogelijk.

De bij is van nature zeer schuw en tracht natuurlijk hare belagers te ontvluchten. Daarom gaat de wolf evenals zij op honing uit en bevliegt de honinggevende bloemen, totdat hij kans ziet een bij te overrompelen, wijl hij krachtiger, grooter en slanker en bij hooge temperaturen veel rapper is dan de bij. Eenmaal bemachtigd, wordt de bij door de wesp tusschen voor- en middelborststuk met zijn scherpe angel gestoken en weerloos gemaakt.

De bij wordt nu belikt en van haar voorraad ontlast en aan haar lot overgelaten, ofwel meegenomen als voedsel voor de larve van den bijenwolf.

Hiervoor graaft hij in lossen, zandigen bodem kortere of langere gangen van 10—25 cm diepte, die eindigen in een ronde kamer of broedruimte ter grootte van een duivenei.

Daarin sleept hij van 2 tot 6 gedooide bijen, waarna het ♀ een ei deponeert dat 3 à 4 dagen in dien toestand blijft, dan 4 à 5 dagen larve is, om zich na ongeveer 14 dagen in te spinnen in een cocon, en zoo de overwintering door te maken gedurende 10 à 11 maanden.

De in de broedkamer ingebrachte bijen dienen tot voedsel voor de larve.

Dr. Thiem uit Raumburg heeft dit in het kaligebied der Werra onderzocht.

Als men bedenkt, dat ontelbare bijenwolven deze taktiek toepassen en het getal zich ieder jaar uitbreidt, ziet men, hoe dit een ramp kan worden voor de bijenhouders.

Op dezelfde oppervlakte werden te Berka aan de Werra in 1929 49 cocons met 157 bijen; in

1930 — 64 larven met 205; in 1931 — 85 larven met 272 bijen per m² uitgegraven.

Een bijenhouder bij Alexanderhall had in Juni nog geen zwermen gehad en meende, wijl de bijen maar matig vlogen, dat die ontsnapt waren. Toen hij echter zijn kasten nauwkeurig inspecteerde, vond hij koninginnen en jong broed, 'n zeker teekenen, dat er geen zwermen waren afgestaan.

De bijenwolven hadden zijn kasten geplunderd. Is hier niets tegen te beginnen? Of zou de natuur niet tusschen beide komen? We denken hier aan sluipwespen.

Koude en natte maanden (Juni en vooral Juli) vermogen iets, doordat de bijenwolf dan niet kan uitvliegen.

Warme herfstmaanden kunnen de cocons te vroeg doen opengaan en de wesp doen uitvliegen, waardoor ze te gronde gaat.

In het Werradal werd een soort vlieg waargenomen, *Sphecapata albifrons*, die bij den ingang van het bijenwolvennest snel een made op de doode bij deponeerde. Deze begon terstond de ingewanden der bij te verteren.

Als nu de made van de wesp de gedekte tafel opzoekt, vindt zij die ledig en komt om bij gebrek aan voedsel.

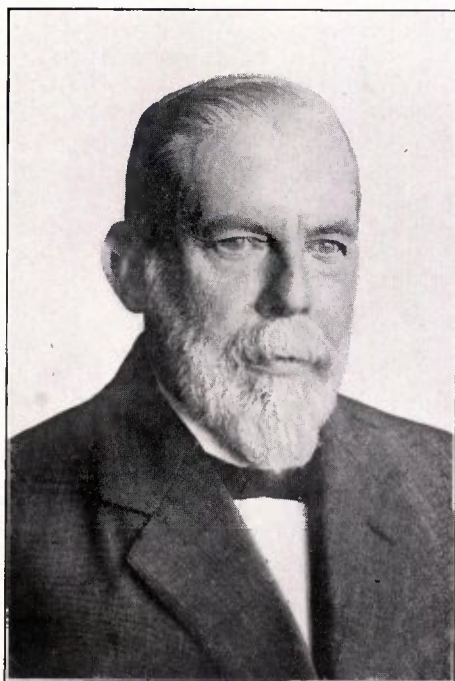
Hulp moet hier van anderen kant komen door afvalhoopen met gras te bezaaien, met een kiezel laag of leem te bedekken of door de bijenvolken in de laatste helft van Juni tot begin Augustus elders te plaatsen.

Hierna sloot de Voorzitter de vergadering.

TER NAGEDACHTENIS VAN Dr. J. TH. OUDEMANS.

22 November 1862—20 Februari 1934.

Het zal in 1907 geweest zijn, dat de schrijver dezer regelen, van zins na eenige jaren plantenzoekens het verzamelen van insecten weer ter hand te nemen, op een Zondagmorgen de stoute schoenen aantrok en beladen met eenige dozen in den loop der jaren te hooi en te gras bijeengebrachte insecten naar de woning van den heer Oudemans, toen nog te Amsterdam wonende, toog, — en een paar uur later den terugweg aanvaardde zonder zijn dozen, en thuis komende den hond in den pot vond. Die bezoeken werden later meermalen herhaald, soms met het in den loop van het seizoen verzamelde, soms met een enkel voorwerp, dat de nieuwelings voor iets heel bijzonders meende te moeten houden, en altijd was het laat voor men er erg in had. Want de heer Oudemans was een vriendelijk man, steeds bereid een nieuwelings den weg te wijzen op het moeilijke pad der entomologie. De heer Oudemans was een mededeelzaam man, die met zijn gezellige manier van spreken nooit uitgeput raakte, als hij aan het vertellen ging van zijn vele ervaringen bij het verzamelen en kweken van insecten, die daarbij graag zijn keurig onderhouden uitgebreide verzameling — de

eene doos na de andere — liet kijken, of naar zijn welvoorziene entomologische bibliotheek liep om een op het gesprokene betrekking hebbend, of wel 'n nieuw of 'n heel bijzonder boek te vertoonen.

Dat heeft geduurd, tot de heer Oudemans Amsterdam verliet en zich op het landgoed „Schovenhorst” bij Putten op de Veluwe vestigde. Of dat jammer was voor de beginnelingen in het vak? Misschien wel, misschien niet; men kan het iemand ook te gemakkelijk maken. Sommigen zullen, nu zij hun steun misten, het er bij gelaten hebben, anderen hebben begrepen, dat zij hun weg verder zelf moesten zoeken, en dat is, al gaat het gepaard met afwisselend vallen en weer opstaan, eigenlijk nog het beste.

Toch is ook na dien tijd Oudemans de vraagbaak gebleven van tallozen, die op hun entomologisch pad op moeilijkheden stuitten. Want zijn kennis op dit gebied was universeel; zij bepaalde zich niet tot de systematiek, ze omvatte ook de biologie, de anatomie, de physiologie, de economie. En al waren het in hoofdzaak de Vliesvleugeligen — en hiervan meer bijzonder de Bladwespen — en de Vlinders, waaraan hij met voorliefde zijn aandacht wijdde, zijn blik bestreek het geheele Rijk der Insecten. Hiervan getuigt zijn hoofdwerk „De Nederlandsche Insecten” (1900), dat, al mogen er sedert verscheidene veranderingen, splitsingen, combinaties, verschuivingen in het systeem aangebracht zijn, nog steeds voor ons het standaardwerk op dit gebied is en door de meest vooraanstaande buitenlandsche schrijvers met eere genoemd wordt. Hiervan getuigt zijn dissertatie, „Bijdrage tot de kennis der Thysanura en Collembola (1887)”, waarmee hij cum laude promoveerde; verder zijn bijdrage „De Nederlandsche Macrolepidoptera” in „Bijdragen tot de Dierkunde” (1888); zijn „Vlinders uit gecasteerde Rupsen, hoe zij er uitzien en hoe zij zich gedragen”,

in de „Handelingen van het zesde Ned. Nat. Geneesk. Congres” (1897).

De heer Oudemans was niet in de eerste plaats een boekengeleerde. Door geboorte en aanleg — hij was de zoon van den bekenden botanicus Prof. Dr. C. A. J. A. Oudemans en ging reeds als kind aan het kweken en verzamelen van insecten — en daartoe in staat gesteld door andere gunstige levensomstandigheden, die hem de volle beschikking over zijn tijd en werkkraft lieten, was hij voortdurend en onvermoeid bezig met opkweken, met proeven nemen, met microscopiseeren, enz. De vruchten van al deze werkzaamheden vinden we neergelegd in een respectabel aantal opstellen van zeer verschillenden aard. Het ter gelegenheid van zijn zeventigsten verjaardag verschenen gedenkboek (Nov. 1932), vermeldt er 181; en ofschoon hij reeds lang lijdende was aan een kwaal, waarvan hij juist door de studie, verbonden met de vele proeven, die hij met insecten genomen had, met zekerheid wist, waartoe ze ten slotte voeren zou, zijn er na dien tijd nog verscheidene opstellen in de „Entomologische Berichten” en „de Levende Natuur” bij gekomen. Want in zijn lijdend lichaam is zijn geest tot op het laatste toe helder en krachtig werkzaam gebleven.

Behalve in den kring van hen, die hem het naast waren, zal de overledene zeker het meest gemist worden in de Nederlandsche Entomologische Vereeniging, welker vergaderingen hij sinds 1903 op zoo'n opgewekte manier leidde, terwijl hij tevens het „Tijdschrift voor Entomologie” en de „Entomologische Berichten” redigeerde. Die vereeniging en hij waren eigenlijk één. Zijn laatste daad is geweest het vastleggen van een fonds, onder beheer der Vereeniging, waarvan de rente in de eerste plaats ten goede zal komen aan de publicaties van de Vereeniging en aan haar bibliotheek; de jongste daad van de Vereeniging zou, indien de dood niet tusschen beide getreden ware, geweest zijn, hem het Lidmaatschap van Verdienste aan te bieden.

Buiten de Entomologie om is de heer Oudemans werkzaam geweest als medeoprichter en tot voor een paar jaren voorzitter van de Vereeniging tot Behoud van Natuurmonumenten, als commissaris der „Nederlandsche Heidemaatschappij” en als lid van den Boschraad.

Alles met alles een welbesteed leven, waarvan de tak van wetenschap, die hem dierbaar was, zeker nog veel had kunnen verwachten.

Het heeft niet zoo mogen wezen!

Rhenen, 27 Febr. 1934. J. KOORNNEEF.

**ZUR KENNTNIS DER PHORIDEN
OESTERREICHS
mit 5 Abbildungen
von H. Schmitz S. J.**

(Fortsetzung).

Megaselia (Megaselia) rupestris n. sp. ♂ ♀
(Abbildung 2).

Kleine Art der *angusta*-Gruppe, mit wenig charakteristischen Merkmalen. Das ♂ erinnert an